

RAAM, SLEUTEL

Van Robbert Welagen verschenen eerder:

Lipari (2006)

Philippe's middagen (2008)

Verre vrienden (2009)

Porta Romana (2011)

Het verdwijnen van Robbert (2013)

In goede handen (2015)

Nachtwandeling (2017)

Antoinette (2019)

Robbert Welagen

Raam, sleutel

Nijgh & Van Ditmar
Amsterdam

De auteur ontving voor het schrijven van dit boek een
projectsubsidie van het Nederlands Letterenfonds

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

Eerste druk mei 2021

Tweede druk (e-book) mei 2021

Derde druk mei 2021

Vierde druk juni 2021

Vijfde druk augustus 2021

www.nijghenvanditmar.nl

www.robbertwelagen.nl

Copyright © Robbert Welagen 2021

Foto auteur Tessa Posthuma de Boer

Omslag Paul Pollmann

Omslagillustratie © Hopper, Edward (1882–1967): Night Windows.
(1928). New York, Museum of Modern Art (MoMA). Oil on canvas,
29 x 34. (73,7 x 86,4 cm). Gift of John Hay Whitney. 248. 1940.

© 2020. Digital image, The Museum of Modern Art (MoMA),
New York / Photo SCALA, Florence.

Typografie Zeno Carpentier Alting

NUR 301 / ISBN 978 90 388 0806 2

I

Ze kwamen vroeg, om tien uur in de ochtend. Voordat ik opendeed, bekeek ik in de spiegel een laatste keer mijn make-up en mijn haren. Een ontmoeting met een journalist, had mijn redacteur me ingefluisterd, begint bij de drempel.

Voor de deur stonden twee mannen en een vrouw. De mannen schudden mompelend en vluchtig mijn hand, alsof hun aanwezigheid er niet toe deed. De vrouw keek me met een heldere blik aan en stelde zich voor. Ik wist al dat ze Hanna Verbeek heette. Ik had haar vaak op televisie gezien en een keer aan de telefoon gehad voor een kort voorgesprek. Afgaand op haar televisieverschijning dacht ik dat ze lang zou zijn. In het echt was ze kleiner. Slanker ook. Verfijnder is een beter woord. Terwijl onze handen elkaar raakten, lachten we. Haar ogen waren donkerbruin. Ik streek met mijn hand door mijn haren.

Een filmploeg over de vloer krijgen is een kleine invasie. Statieven, kabels, lampen. De huiskamer werd verbouwd. De twee mannen klaptten het kamerscherm in en zetten het tegen de muur. Ze verschoven de bank. In de lege plek die ontstond plaatsten ze twee eettafelstoelen tegenover elkaar. Ik vond het allemaal niet erg. Ik verheugde me op het gesprek.

Intussen keek zij de huiskamer rond. Ik vroeg me af wat ze dacht van de boekenkast met de overvolle planken, de bank waar een deken overheen lag en de gerepareerde lamp.

In de keuken zette ik vier kopjes koffie. De mannen dronken hun koffie zwart, zij wilde er graag wat melk in.

Ik was de melk vergeten en liep terug naar de keuken. Ze liep met me mee.

‘Je woont mooi.’

‘Ja, we wonen niet verkeerd.’

Ze glimlachte.

In de huiskamer dronken we een moment van onze koffie, terwijl we toekeken hoe de mannen bezig waren. Moeten we niet even helpen, vroeg ik me af, maar ik zei het niet. Ik wilde niet onervaren overkomen. Het was mijn eerste televisie-interview.

Twee camera's werden opgesteld. We gingen tegenover elkaar zitten, onder de lampen, in die ruimte binnen een ruimte. Mijn knieën raakten bijna die van haar. Ze droeg een witte blouse met een suggestie van geel erin, een zwarte rok en een okergele panty. Eronder zwarte schoenen met lage hakjes. Om haar hals hing een ketting met een hartje. Ik droeg een donkergroene blouse, een wijde lichtgroene broek en enkellaarsjes. De microfoon-tjes werden aan onze blouses vastgemaakt, bij de bovenste knoopjes. Zij had het bovenste knoopje los. Ik twijfelde of ik het bovenste knoopje ook los zou maken.

We begonnen. Ik voelde een spanning op mijn keel. Mijn speeksel was dik, moeizaam slikte ik het weg. De camera's liepen. Ik werd gevangen op beeld. Ik voelde me gloeien onder de lampen.

‘We zijn vandaag thuis bij Karlijn Spichter. Onlangs verscheen van haar de roman...’ Met het uitspreken van deze woorden was haar oogopslag iets strakker geworden en haar stemgeluid gepolijster. De man achter haar luisterde mee via een koptelefoon. De ander zat schuin achter me, ik kon hem niet zien. Ik vergat hen twee, het ging nu om haar en mij. Haar vragen en mijn antwoorden.

‘Ik heb je roman met veel plezier gelezen. *Jaarringen* is een prachtig verhaal over vier vrouwen in vier verschillende levensfasen. Een jong meisje, een studente, een vrouw van in de veertig en een oude vrouw. Ze kennen elkaar niet, maar ze beïnvloeden wel elkaars leven, zonder dat ze het zelf weten. Waarom heb je hiervoor gekozen?’

‘In onze tijd denken we dat ons handelen alleen onszelf raakt. We hebben geen oog voor de kleine of grote golven die we veroorzaken in de levens van anderen. Niet alleen van onze familie en vrienden, ook van mensen van wie we het pad maar kort kruisen. Iemand met wie je een afspraakje hebt en die je nooit meer terugziet, een collega die je een lift geeft op een regenachtige dag of iemand tegenover je in de tram terwijl je op weg bent naar een winkel om een nieuwe broek te kopen. Zulke toevallige ontmoetingen waar je geen aandacht voor hebt. Ik vind het intrigerend hoe kleine gebeurtenissen, terloops en onopgemerkt, onvoorziene gevolgen kunnen hebben.’

‘Een van die kleine gebeurtenissen heeft inderdaad grote gevolgen, maar ik zal niet verklappen waar het precies om gaat.’

‘Nee, laten we dat niet doen,’ lachte ik.

Ze sloeg haar linkerbeen over haar rechter. ‘Wat ik bijzonder vind is dat je de vrouw van in de tachtig zo geloofwaardig neerzet. Haar toon is onderzoekend, geestig, ironisch en tegelijk kwetsbaar. Je bent zelf dertig. Hoe ben je aan haar gekomen?’

‘Ik zat eens in mijn lunchpauze op een bankje in het park. Er kwam een oude vrouw naast me zitten. We raakten aan de praat en ze vertelde over zichzelf. Dat heb ik later opgeschreven en zo is dit boek ontstaan.’

‘Het begon dus met die vrouw?’

‘Inderdaad. Mijn verhalen ontstaan vaak door een ontmoeting met iemand.’

‘Ja?’

‘Over mezelf schrijven gaat me niet goed af. Ik weet dat leeftijdsgenoten er nogal bedreven in zijn, maar ik niet.’

Deze laatste opmerking zou Arne beslist plaatsen in de categorie ‘onbehouwen’. De bewering was ook onjuist, zou hij zeggen, omdat er minstens een handvol schrijvers te vinden was die niet over zichzelf schreef. Waarom zou je nog meer ruis de wereld in sturen? Maar ik vond het bijna onmogelijk om de waarheid geen geweld aan te doen. De oude vrouw op het bankje was een zwerfster geweest. Ze was naast me komen zitten voor een praatje en vroeg uiteindelijk om geld. Toen ik zei dat ik mijn portemonnee niet bij me had, wat ook zo was, stak ze een tirade af en liep weg. Ik had er iemand anders van gemaakt, eerst tegen Arne, toen tegen mijn ouders en mijn redacteur, en sindsdien was zij het begin van het boek. Wie heeft baat bij een anekdote over een tierende vrouw?

‘Je schrijft dus niet alleen over jezelf. Je boek is naar buiten gericht, naar de wereld.’

Mijn blik gleed langs haar hals. Het hartje dat op haar huid rustte. Enkele bruine krullen die ze achter haar oor had gestreken waren losgeraakt. ‘Ik wilde meerdere levens aan bod laten komen, vanuit het perspectief van een alwetende verteller, om op die manier meer dan de beleving van één individu weer te geven.’

‘Is dat een reactie op ons doororgeslagen individualisme?’

‘Zo zou ik het niet willen uitdrukken.’

‘Hoe zou je het wel willen uitdrukken?’

Ik vertelde hoe de schrijvers van de vorige generaties lang in de mode waren gebleven. Hun kijk, hun toon. Ik dacht aan een paar invloedrijke schrijvers, maar ik noemde hun namen niet. Dat zou ik goedkoop vinden maar misschien was ik gewoon te laf. Ik keek in haar ogen en hoorde mezelf beweren dat de tijd van het individu voorbij was en we weer in de groep moesten durven geloven. Ik betwijfelde direct of ik dit meende. Mijn favoriete romans waren geschreven vanuit één personage. Net als tal van klassiekers. Dat wist ik, toch had ik het gezegd en ik nam het niet terug. Er was iets waardoor ik dit tegen haar wilde zeggen. Een hoopvol, licht geluid. Onderscheidend ook. Niet zoals veel andere schrijvers die ze ontmoette.

‘Is het eigenlijk toeval dat je personages alle vier vrouwen zijn?’

Ik moest lachen. ‘Ik ben zelf een vrouw, maar dat is denk ik even toevallig.’

Ze lachte ook. ‘Er was voor een man geen plaats in dit boek?’

Ik keek haar een seconde aan voordat ik antwoordde. Ik begreep niet zo goed wat ze hiermee bedoelde. ‘Ik heb niet de behoefte om de tegenstelling tussen mannen en vrouwen uit te spelen. Daar gaan we weer, denk ik altijd als ik iemand dat hoor zeggen.’

Ze ging er verder niet op in. ‘Aanvankelijk lijken het vier verschillende vrouwen te zijn, zo sterk wijken ze van elkaar af. Later kom je erachter dat het om dezelfde vrouw zou kunnen gaan. Al laat je dat wijselijk in het midden. Of verklap ik nu te veel?’

‘Nee hoor, dat mag je best vertellen.’

‘Waarom heb je dat zo gedaan?’

‘Omdat het dezelfde vrouw is en tegelijk vier verschillende vrouwen zijn. Het een sluit het ander niet uit.’

‘Wat bedoel je daarmee?’

‘Alles wat je doet verandert je. Elke indruk laat iets in je achter. Ieder gesprek dat je voert kan een zaadje in je planten. Wie je bent is veel minder statisch dan je misschien zou denken.’

‘Alles is constant in beweging?’

‘Dat klinkt wel heel erg als Heraclitus, maar oké, ja.’

Ze liep een beetje rood aan alsof ze nu pas hoorde wat ze had gezegd. Maar ze herpakte zich. Ik wist van vorige interviews met andere schrijvers dat ze zinnen uit het boek aan me zou voorleggen. ‘Uit hoeveel levens bestaat een mensenleven?’ was een zin die ze eruit pikte. Ze wisselde inhoudelijke vragen af met persoonlijke. Over mezelf was ik openhartig, maar niet te. Dat had ik geleerd van een schrijver met meer ervaring. Ik was, al met al, in vorm. Wij waren in vorm. Ik realiseerde me dat een interview niets anders is dan een ontmoeting tussen twee mensen, waar toevallig camera’s bij aanwezig zijn.

Een waardevol gesprek gaat snel, een moeizaam gesprek traag. Ook voor haar leek het einde als een verrassing te komen. Ik dacht het aan haar blik te zien. De man met de koptelefoon besloot het voor ons. Plotse-ling zei hij: ‘We hebben zo wel genoeg.’ Alsof ik wakker werd uit een droom, knipperde ik met mijn ogen.

Ze boog iets voorover en zei: ‘Bedankt.’ Ze legde haar hand op mijn knie. Twee seconden. Langer dan ik gewoon vond.

Een tinteling, via mijn been naar mijn onderbuik. Dit gevoel kreeg ik al jaren alleen van Arne. Ik voelde ook een afdruk nadat ze haar hand had weggehaald. Ze

liet iets op me achter. 'Geen dank,' fluisterde ik schor. Ik schraapte mijn keel.

De man met de koptelefoon zei dat ik het microfoontje onder mijn blouse kon losmaken. Ik ging met mijn hand onder de stof en het snoertje gleed langs mijn bh en langs mijn huid. Hanna deed hetzelfde met het hare.

Er werden nog wat opnames van het interieur gemaakt. Spullen die in de vensterbank lagen. Mijn donkerblauwe wollen vestje dat over de stoelleuning hing. De lichtval van de lentezon op de eettafel, waar Arne en ik samen aan hadden ontbeten. De boekenkast, de bank en de lamp. Allemaal door Arne bij elkaar gezocht. Hij struinde kringloopwinkels en het grofvuil af. Hij had oog voor antiek en mooi hout. De meubels pasten bij elkaar. Als iemand er nog aandacht voor heeft, is iets geen afval, zei hij.

Ze filmde zelfs in de keuken. Blijkbaar was het interessant om het elektrische kookplaatje te tonen. Aanvankelijk was het tijdelijk geweest, de twee pitjes, maar het wende en we hadden het zo gelaten.

Tot slot las ik een fragment voor dat als vertelstem zou worden toegevoegd aan een opname waarin ik achter mijn bureau zat te typen. Het was toneelspel, maar dat hoorde erbij.

Alles bij elkaar duurde het een uur, toen waren we klaar.

De mannen ruimden de apparatuur weer op en zetten de meubels terug op hun plek. Hanna en ik bleven intussen staan napraten. Doorpraten eigenlijk. Op een gegeven moment leunde ik tegen de muur en zij zat op de vensterbank met de lentezon in haar rug. Enkele lokken dansten om haar hoofd. Ze vertelde dat

Carol van Patricia Highsmith haar lievelingsboek was. Ik vertelde dat ik aan mijn tweede roman was begonnen, waarin een wandeling centraal stond. Een roman *flaneur*. We spraken over de boeken die we nu lazen en over een schrijver die ik bewonderde en die zij hierna gingen interviewen in de binnenstad. Daarna moesten ze naar het oosten van het land voor het derde schrijversportret. Ze hadden een drukke dag. Ik keek in haar bruine ogen. Ik lachte. Ik was uitgelaten. Ik had mijn eerste televisie-interview achter de rug.

Toen Hanna haar spullen begon te pakken, was ik even op mezelf. Ik voelde hoe broeierig het in de kamer was geworden. We hadden de ramen gesloten om de straatgeluiden buiten te houden en de warmte van de grote lampen had nergens heen gekund. Ik zette een raam open.

Ze hadden alles. Ik vond het jammer dat ze gingen. Hanna had iets besluiteloos over zich, of verbeelde ik het me maar?

Met hun spullen liepen ze door het halletje naar de voordeur. Hanna hielp mee dragen. Ze kwamen een hand tekort en ik zei: 'Ik loop wel even mee.' Een klein karretje op wieltjes, met knopjes bovenop, tilde ik met twee handen op en hield het tegen mijn buik. Dat vonden de mannen wel stoer, een vrouw die niet te beroerd is om te tillen, maar zo zwaar was het ding niet. In de lichte chaos van die ochtend liepen we pratend en grappend naar buiten. De mannen voorop, wij achter hen aan.

Het appartement bevond zich op de eerste verdieping van een klein complex met zes huishoudens. Er was geen lift. We liepen de galerij door naar het trapenhuis. Ik voelde de frisse ochtendlucht op mijn ge-

zicht, het zonlicht op mijn rechterwang. We liepen de betonnen treden af. Op de parkeerplaats stond een wit bestelbusje met op de zijkant het logo van de omroep. De deur werd opengeschoven en de spullen ingeladen.

‘Wil je een kopie van het interview op dvd? Voor in je archief,’ zei Hanna lachend. ‘Ik kan het naar je opsturen.’

Ik zei dat ik dat wel wilde. Daarna voelde ik haar hand in mijn hand, haar palm zacht tegen de mijne en toen haar wegglijdende vingers.

Het busje reed de straat uit en ik liep de trap op. Bij ons appartement aangekomen zag ik dat de voordeur dicht was. Ik pakte de klink vast, maar de deur was in het slot gevallen. Ik klopte met mijn handen op mijn broekzakken, maar ik wist al dat mijn sleutels binnen lagen. Shit. Ik deed een stap naar achter en keek naar de deur. Heel handig, Karlijn.

Dichtgewaaid. Door het open raam.

2

Mijn telefoon lag binnen. Mijn sleutels lagen binnen. Alles lag binnen. Een reservesleutel moesten we altijd nog een keer bij de burens afgeven. Had ik dat maar eerder gedaan.

Wat nu? De deur intrappen? Een slotenmaker erbij halen? Ik draaide me om en leunde met twee handen op de ijzeren reling. Ik keek de straat in. De geparkeerde auto's, het identieke gebouwtje met zes huishoudens aan de overkant, de bomen met lichtgroene blaadjes aan de takken. Ik keek over mijn schouder. De deur was nog steeds dicht.

Ik moest denken aan een film die ik jaren geleden had gezien. Over een man die zichzelf per ongeluk had buitengesloten. 's Avonds kon hij pas weer naar binnen. De hele dag lag leeg voor hem. Hij wandelde wat, bezocht een bioscoop en at ergens een hapje. Wat er verder gebeurde was ik vergeten. Ik zou mezelf ook zo'n dag kunnen gunnen. Gewoon wat lanterfantent tot Arne thuiskwam van zijn werk. Er was één probleem. Mijn portemonnee lag ook binnen.

Het moest ongeveer twaalf uur zijn. De school waar Arne les gaf stond aan de andere kant van de stad. Aan de overzijde van de rivier. Hoelang zou het lopen zijn? Een uur? Twee uur? Maar er zat niets anders op. Hij had de enige andere sleutel. Misschien is het niet erg, zei ik tegen mezelf. Een wandeling. Kon ik meteen inspiratie opdoen voor mijn volgende boek. Wat was een uur op een mensenleven? Ik had geen afspraken staan en van schrijven zou weinig komen. Ik kon me toch niet concentreren. Mijn eerste televisie-interview!

Ik dacht aan Arne, hoe hij aardrijkskundeles gaf of in de docentenkamer over een stapel proefwerken gebogen zat. En ik zag Hanna voor me, met haar hand op mijn knie.

Bij de burens ging de deur open. De buurvrouw, ik kon zo gauw niet op haar naam komen, stapte naar buiten. Ze draaide de deur op slot, borg haar sleutels op in haar schoudertasje en ritste het dicht. Toen zag ze me staan. Ik legde uit wat er was gebeurd. ‘Wat vervelend,’ zei ze oprecht. Toen ik vertelde wat ik van plan was, bood ze me haar telefoon aan. De telefoon zat in een rood hoesje.

Nadat ik een paar keer een verkeerd nummer had ingetoetst, kreeg ik Arne aan de lijn. Hij nam op met zijn voornaam en achternaam. ‘Ik ben het,’ zei ik. Ik vertelde met wier telefoon ik belde en wat er was gebeurd. Hij moest lachen. Zijn gulle lach. Zijn Arne-lach. ‘De verstrooide schrijfster,’ zei hij. ‘Ja, leuk als je hierheen komt. Ik heb nu een tussenuur en ben aan het nakijken, maar het kan wel. Hoe ging het interview? Ben je tevreden?’ Ik keek de buurvrouw verontschuldigingend aan en zei dat ik hem dat straks allemaal zou vertellen. ‘Ik loop nu naar je toe,’ zei ik, ‘tot straks.’ Ik wilde al ophangen toen hij zei: ‘Weet je wat? Ik kom je tegemoet fietsen. Zo meteen heb ik pauze. Dan zien we elkaar ergens halverwege.’ Arne had altijd goede ideeën. Hij dacht aan oplossingen die ik over het hoofd zag. We stemden onze routes op elkaar af zodat we elkaar niet zouden mislopen. Ook daar dacht hij aan.

Ik bedankte de buurvrouw duizendmaal en gaf haar telefoon terug. Ze was al laat, ze moest rennen. Ik ging achter haar aan de trap af. Langs het lege parkeervak waar ik afscheid had genomen van Hanna. Ik liep naar

de rand van de stoep en stak de straat over. Op het kruispunt sloeg ik links af. Arne en ik waren twee stipjes op de stadskarta die elkaar steeds dichter naderden totdat we zouden versmelten tot een grote stip.

Ik was niet gekleed op een lange wandeling, die dag, in mijn enkellaarsjes. Er zat geen vlot tempo in mijn stap. Sommige mensen hebben altijd een lichte tred, ongeacht hun schoenen. Je hebt meer een denk-lichaam dan een doe-lichaam, zei Arne eens tegen me. Hij kon zich er soms aan storen, als we echt even moesten opschieten.

Ik besloot niet te treuzelen. Doorlopen, niet flaneren. Ik wilde Arne weer zien, zodat hij iets in me ongedaan kon maken. Ik wilde hem een kus geven en door hem gekust worden. Ik wilde weten wat er zou gebeuren als hij zijn hand op mijn been legde.

Ik liep langs een rij afvalbakken. Glas, papier, plastic, restafval. Eens per week reed er een vuilniswagen voor om ze te legen. Het gerinkel van brekend glas klonk door tot in de omliggende straten.

Dit deel van de wijk bestond uit dezelfde huizenblokken als het onze: schoenendoosvormige complexen met platte daken, omgeven door een strook gras dat door niemand in gebruik diende te worden genomen.

Verderop in de buurt had iedere woning een kleine voortuin. Tussen de huizenrijen, die op elkaar uitkeken, een groot speelveld. Het was nu leeg. Een schommel hing iets hoger dan de schommel ernaast, omdat de kettingen een extra slag om de bovenbuis waren gewikkeld.

Ik liep onze wijk uit en sloeg links af in de richting van de binnenstad en de rivier. De rivier was een belofte en te weten dat hij er was, elders in de stad, zorgde nu al in mijn hoofd voor een weidse ruimte. De strandjes, de

kade en de boulevard. De weerspiegeling van het zonlicht op het water. Een zee van diamantjes.

Brommers en fietsers negeerden het zebrapad en botsten bijna tegen me op: het verkeer gijzelde mijn gedachten. Op een druk kruispunt wachtte ik tussen de andere mensen voor het rode licht. Auto's raasden voorbij. Dat harde rijden had iets zelfgenoegzaams. De auto's remden af en samen met de anderen stak ik over. Op de stoep viel het groepje direct uiteen. Ik liep door het park waar Arne en ik soms picknickten. De plek had iets smoezeligs, met de duiven en de volle vuilnisbakken, alsof niemand er echt in geloofde. Na het park was het een heel stuk langs de nieuw aangelegde busbaan. Het asfalt nog egaal donkergrijs, het fietspad strak roze. Een saai stuk.

Een stadsbus reed voorbij en mijn haren waaiden van achter over mijn hoofd. Bij een halte verderop remde hij af. Een groepje scholieren stapte uit, daarna een bejaarde man. De bus stond een paar seconden stil met open deuren. Ik kon instappen, zwartrijden en eerder bij Arne aankomen. Maar ik deed het niet. De deuren gingen dicht en de bus trok op.

Ik sloeg rechts af, een smalle straat in zonder verkeer. Ik liep onder de roze bloesem van een Japanse kers door en ademde diep in. Hoe zoet rook de lente. Ik sloot even mijn ogen alsof ik de geur dan nog beter in me kon opnemen. Een oude muur was overhangen met het diepgroene blad van een klimop. In het midden van de stoep, op het laagste punt, lag een ondiepe regenplas. Ik stapte er met mijn rechterschoen in en rondom mijn schoen kringelde het water.

Via een steegje bereikte ik een winkelstraat. Nog niet in het centrum, maar in een wijk net erbuiten. De

huizen hier hadden gietijzeren tuinhekjes, balkonkamers en slanke vensters. Voordeuren in donkerblauw of bordeauxrood. Ik kende deze straat goed. Na mijn studie had ik hier in de boekhandel gewerkt, waar nieuwe en tweedehands boeken werden verkocht. Drie dagen per week hielp ik klanten en stond ik achter de kassa, de andere dagen schreef ik aan mijn debuut. Ik kwam er nog steeds regelmatig en ze hadden *Jaarringen* ruim ingekocht, maar vandaag liep ik door. Ik passeerde de kringloopwinkel waar ik, als ik geluk had, een leuk jurkje vond – net niet in mijn maat. Een paar deuren verder het restaurant waar Arne en ik op een decemberavond hadden gevierd dat mijn manuscript door de uitgeverij was geaccepteerd.

Een vrouw kwam me tegemoet lopen. Zag ik het nou goed? Was dat Hanna? Ik keek recht in haar gezicht en ze liep me voorbij. Nee, ze was het toch niet. Dat kon ook niet. Ze was aan het werk. De afdruk van haar hand op mijn knie, ik voelde hem een moment sterker, warmer, alsof haar hand er nog steeds op lag. Had ik eigenlijk iets fout gedaan? Of alleen zij? Hadden we het samen gedaan?

Wegwerkzaamheden. De hele stoep lag open, van de winkelpui tot de stoepwand. Een groot gat waarin een man in een oranje overall iets met kabels aan het doen was. Ik stak de straat over. Het was ook beter om aan deze kant te lopen. Hier had ik zicht op de tegemoetkomende fietsers, op Arne.

Laura, een bevriende violist, zag ik eens haar handen tegen haar oren drukken toen er een brandweerauto met sirene voorbijreed. Sindsdien deed ik het ook, om mijn gehoor te beschermen. Ik voelde er een lichte schaamte bij, alsof ik me aanstelde. Door een naderen-

de sirene vanuit de verte bereidde ik me voor op die schaamte, maar het geluid kwam deze straat niet in.

Ik had bij Laura kunnen langsgaan en wachten tot Arne klaar was met werken. Waarom dacht ik er nu pas aan? Ik was vast welkom geweest. Ze woonde hier vlakbij en studeerde elke dag thuis op haar viool. We hadden samen kunnen lunchen. Een fles wijn opentrekken. Zulke spontane middagen, zijn dat niet de betere momenten in het leven?

Mijn hielen schuurden langs de binnenkant van mijn laarsjes. Vooral de hiel van mijn kleinere rechtervoet. Dat zou een blaar worden. Vanavond zou ik de gezwollen huid met een naald doorprikken, het vocht eruit drukken en er een pleister op plakken.

Ik was in het centrum aangekomen, dat wat mij betreft begon bij de watertoren. Vanaf hier kon ik Arne ieder moment zien. Ik keek of hij al opdook tussen de fietsers en de scooters. Als Arne aan kwam fietsen zag hij er altijd energiek uit: zijn korte blonde haren in de wind, de blos op zijn wangen. Hij had een doe-lichaam. Hij sprong makkelijk even op de fiets.

Ik liep verder en in het voorbijgaan viel mijn oog op een grand café. Aan de gevel een royale luifel die alle tafeltjes eronder in de schaduw legde. De meeste mensen zaten voor de luifel in de zon. Ik keek door de ramen naar binnen. De lampen boven de leestafel verspreidden een zachtgeel licht, maar de stoelen waren leeg. Iedereen zat buiten. Het terras van het café ernaast was ook volgestroomd. Mannenblikken, vrouwenogen. Zijn er mensen die met plezier langs een vol terras lopen? Opgelucht sloeg ik de hoek om.

Voor me strekte zich een winkelstraat uit. Wie zou wie eerder zien? Arne mij of ik hem? Zouden we el-

kaar tegelijk zien? Zou ik opeens een bouwvakkersfluit horen, zoals hij vaker deed, of zou hij ‘Hé schoonheid’ roepen en slippend voor me tot stilstand komen, als een kleine jongen op een crossfiets?

Niet Arne, maar een vrachtwagen kwam naast me tot stilstand, achter een lange rij auto’s. Er was een opstopping. Dit was een eenrichtingsweg, keren zat er niet in. De auto’s stonden blijkbaar al een tijdje stil, aan de blikken van de bestuurders te zien. Uit een auto klonk de lage brom van muziek, uit de volgende de luide stem van iemand die over de luidspreker aan het bellen was. Ik ging sneller dan zij, wat goed voelde. Maar ook vreemd, want het was niet de bedoeling. Al die techniek, en het stond hier stil.

Ik keek in de verte. Voorbij de auto’s, maar nog voor de verkeerslichten, stond een busje schuin op de weg. Nu zag ik ook een ambulance. Ik voelde een mengeling van ongerustheid en nieuwsgierigheid. Het niet en wel willen weten. De ergernis om andere mensen die hun pas versnellen en gaan kijken. Maar tegelijkertijd herkende ik de hang naar sensatie. Ik dwong mezelf in hetzelfde tempo verder te wandelen. Ik liep langs een bloemenwinkel en bleef er even stilstaan. Ik keek naar de veldboeketten in de etalage, uitgestald op fragiele roestige tafeltjes. Het werkte. Een paar seconden was ik afgeleid. Zo ging dat dus. Er was verderop iets gebeurd en ik kon hier in mijn hoekje voor een etalage naar uitgestalde bloemen kijken en verzuchten: zag ons huis er maar zo uit. Zo eenvoudig en landelijk. Ja, dacht ik, we gaan straks wat van die landelijkheid in huis halen. Een boeket.

Ik passeerde een etalage waarin een kartonnen actiefiguur mij vanonder zijn wenkbrauwen uitdagend

aankeek. Boven zijn rechterschouder hield hij met twee handen een zwaard vast. Terwijl ik voorbij liep aan dat zwaard, over de stoep, in feite een smalle baan tussen de gevels en de rij auto's ingeklemd, bracht ik in een reflex mijn hand naar mijn rechterslaap. Ik voelde een steek. Ik zag voor me hoe Arne elders in de stad het schoolgebouw uit was gekomen, zijn fiets van het slot had gehaald en op het zadel was gesprongen. Door de straten fietste hij deze kant op, via de brug de rivier over, onderweg naar mij, misschien wel met zijn jas open vanwege het zachte weer. Hadden we elkaar intussen niet al moeten treffen? Waren we elkaar dan toch misgelopen?

Ik keek de straat in en had niet meteen door dat ik niet meer echt naar Arne uitkeek. Zonder het te beseffen begon ik sneller te lopen. Langs de rij stilstaande auto's, de etalages, al het spiegelende glas. Met elke stap voelde ik mijn hielen pijnlijker tegen de binnenkant van mijn laarsjes schuren. Was ik aan het rennen?

Ik bereikte de voorste auto. Achter die auto was een lege plek. Alleen maar asfalt. Een ogenblik was ik zowel opgelucht als teleurgesteld. Daarachter stonden mensen om iets heen. Hijgend ging ik bij hen staan. Er gebeurden toen meerdere dingen tegelijk, in dat stilstaande moment. Ik zag een groen busje met een beschadigde bumper schuin op de weg staan. Tussen de omstanders door zag ik een donkere bloedvlek op het asfalt. De vlek viel niet op door de kleur, maar door de glans die afstak tegen het matte grijs. Ik draaide mijn hoofd naar links. Een paar meter van het busje verwijderd lag een fiets op de straat. Het voorwiel was verbogen. De fiets was blauw en de bagagedrager wit. Ik herkende de fiets. Ik had er vaak achterop gezeten, met mijn armen om zijn buik en met mijn wang tegen zijn warme rug. Op weg naar een

concert, het station, op de terugweg van een feestje. Van het achterwiel had ik elke slag in mijn billen en bovenbenen gevoeld. Naast me hoorde ik een man zeggen: 'Hij sneed hem af, hij sneed hem gewoon af. Die jongen kwam niet meer overeind.' Ik zag een man in gesprek met een agent. Een heel gewone man, een jaar of vijftig, klein, in een valse spijkerbroek en een zwart T-shirt. De ronde hals was wat uitgelubberd en zijn korte haar was vettig. Hij stond met zijn handen in z'n zakken en gebogen hoofd de agent te woord. Ik zag de ambulance met de openstaande deuren. Binnenin stond een brancard met onder de deken de omtrek van een lichaam. De verpleegkundigen aan weerszijden van de brancard verrichtten geen handelingen. Hun armen hingen werkeloos langs hun lichamen. Net als de mijne. Voordat ik een stap kon zetten, voordat ik in beweging kon komen en me tussen de omstanders door kon wurmen, voordat ik begon te schreeuwen, zag ik hoe de verpleegkundigen de deuren van binnenuit dichttrokken, hoe de ambulance zonder de zwaailichten aan te zetten traag wegreed, en hoe hij vervolgens de hoek omsloeg.